

SMEs za asili na Miliki

Kwa kampuni zote ndogo, za kati au kubwa, hakuna kitu kama njia moja inayofaa kwa miliki. Biashara Ndogo na za Wastani (SMEs) zinazoendeshwa na watu wa kiasili na jamii za mitaa zinaweza, hata hivyo, kukabiliwa na changamoto na wasiwasi zaidi wanapoanza kutumia mfumo wa miliki.

Miliki ina jukumu muhimu katika kusaidia SMEs kujenga biashara zenye nguvu, zenye ushindani zaidi. Tafuta jinsi miliki inavyoweza kulinda na kukuza ubunifu na ubunifu wa kimila na kusaidia wajasiriamali wa jamii asilia na mitaa na jamii zao.

1. Linda misemo yako ya kitamaduni ya jadi na hakimiliki

Hakimiliki inaweza kulinda ubunifu wa kisasa wa kimila, kama muziki, uchoraji na sanamu dhidi ya matumizi fulani yasiyoruhusiwa kama uzalishaji, mabadiliko, usambazaji, utangazaji na aina zingine za mawasiliano kwa umma. Hakimiliki pia inatoa haki ya kudai uandishi wa kazi na kupinga mabadiliko ya kazi ambayo inaweza kudhuru sifa ya muumbaji. Wakati ulinzi wa hakimiliki unatokea kwa njia ya moja kwa moja, inashauriwa kuweka ombi la usajili wa hakimiliki pale inapowezekana.

Zaidi juu ya hakimiliki *hapa*.

2. Tumia haki za muundo wa viwandani kulinda jinsi bidhaa na muonekano wako unavyoonekana

Miundo wa viwandani (inayojulikana kama ruhusu ya kubuni katika maeneo mengine) inalinda urembo au mapambo ya bidhaa badala ya huduma zake - ambayo ni, jinsi inavyoonekana na kuhisi badala ya jinsi inavyofanya kazi au inavyofanya. Haki za muundo wa viwandani zinaweza kuwa muhimu kwa bidhaa anuwai, kuanzia kazi za mikono, kama vile mapambo, nguo na miundo ya vitambaa.

Maelezo zaidi juu ya haki za muundo wa viwanda *hapa*.

3. Kusajili maneno ya asili, majina na alama kama alama za biashara

Usajili wa maneno ya asili, majina na alama kama alama za biashara, pamoja na njia mwafaka ya uzaji, inaweza kuongeza utambuzi kwa watumiaji wa bidhaa halisi na bora. Mara baada ya kusajiliwa, onyesha alama yako ya biashara na notisi ya alama ya biashara (®, TM au sawa) kwenye bidhaa zako. Matumizi mazuri ya alama za biashara kama sehemu kubwa ya mkakati wa chapa unaweza kusaidia kuongeza faida za kibiashara kwa SMEs za asili.

Zaidi juu ya alama za biashara *hapa*.

4. Tofautisha bidhaa na huduma zako na udhibitisho na alama za pamoja

Udhibitisho na alama za pamoja zinaweza kutumiwa na jamii kuhakikisha kuwa bidhaa na huduma zinakidhi sifa au sifa maalum, kama asili ya kijiografia au njia ya utengenezaji. Alama hizi zinaweza kusaidia kuwezesha utambuzi wa chapa na kuwapa watumiaji uhakika wa ukweli wa bidhaa au huduma zilizo na alama hiyo.

5. Uganisha bidhaa na huduma zako mahali na dalili ya kijiografia

Dalili za kijiografia ni haki ya pamoja. Zinaweza kuwapa wamiliki wa maarifa ya jadi au misemo ya jadi ya kitamaduni na njia za kutofautisha bidhaa zao kutoka kwa mshindani kwa kuonyesha unganisho lake na eneo la kijiografia ambalo linatoka. Dalili za kijiografia pia zinaweza kuagiza bei ya malipo.

Maelezo zaidi juu ya dalili za kijiografia *hapa*.

6. Linda ubunifu wako kulingana na maarifa ya jadi

Uvumbuzi mpya wa ubunifu kulingana na maarifa ya jadi unaweza kulindwa na hati miliki. Na hati miliki, wavumbuzi wanaweza kupata mapato kwenye uvumbuzi wao wa kibiashara kwa kipindi kisicho na wakati. Hati miliki ni haki ya kipekee iliyotolewa kwa uvumbuzi (bidhaa au mchakato ambao hutoa njia mpya ya kufanya kitu, au inatoa suluhisho mpya ya kiufundi kwa shida). Ili kupata hati miliki, habari ya kiufundi juu ya uvumbuzi lazima ifahamike kwa umma katika ombi la hataza, ambalo linachapishwa ili wengine wapate kujifunza kutoka kwayo.

Zaidi juu ya ruhusu *hapa*.

7. Weka siri ya maarifa yako ya jadi na siri za biashara

Siri za kibiashara zinaruhusu SMEs za jamii asilia na za mitaa kulinda habari nyeti za kitamaduni, siri, takatifu na za thamani kibiashara, kama michakato ya jadi ya utengenezaji na mapishi, kuzuia habari hiyo kutolewa, kupatikana au kutumiwa na wengine bila idhini. Kwa mfano, badala ya kushiriki habari juu ya jinsi bidhaa zako zinaundwa, zingatia upekee wa bidhaa na huduma zako na kiunga chao kwa maarifa yako ya jadi na jamii yako.

Zaidi juu ya siri za biashara *hapa*.

8. Tumia sheria za ushindani zisizofaa kama njia ya ulinzi

Jamii za asili na za mitaa SMEs na wajasiriamali walio na sifa iliyothibitishwa, utofautishaji na nia njema katika utengenezaji wa bidhaa za jadi wanaweza kutumia sheria zisizofaa za ushindani kupinga madai ya unganisho bandia ambapo bidhaa bandia zinawasilishwa kama za kweli sokoni. Ni jukumu lako kufuatilia matumizi yasiyoruhusiwa ya mali yako miliki.

9. Tumia fursa ya rasilimali zilizopo kwa jamii za wenyeji na za mitaa na wajasiriamali

Kusajili na kutekeleza haki za miliki kunaweza kuwa na gharama kubwa. Wakati Idara ya Ujuzi wa Jadi ya WIPO haiwezi kutoa ushauri na msaada wa kisheria kama hivyo, inaweza kuwa na uwezo wa kupeleka jamii za wenyeji na za mitaa SMEs na wajasiriamali kwa pro bono au huduma za kisheria zinazofadhiliwa ambazo zinaweza kupatikana. Idara ya Maarifa ya Jadi inaweza kupatikana kwa grtkf@wipo.int.

Kwa habari zaidi juu ya jinsi mfumo wa miliki unavyoweza kusaidia SMEs na wajasiriamali wa jamii za wenyeji, angalia machapisho hapa chini:

Kulinda na Kukuza Utamaduni Wako: Mwongozo Unaofaa kwa Mali Miliki kwa Wenyeji na Jamii za Mitaa.

Mali miliki na watu, Sanaa na Sherehe za kitamaduni: Mwongozo wa Vitendo

Usuli kifupi 5: Mali miliki na kazi za mikono za jadi

Kutengeneza Alama - Utangulizi wa Alama za Biashara kwa Biashara Ndogo na za Wastani

Kuonekana VIZuri: Utangulizi wa Miundo ya Viwanda kwa Biashara Ndogo na za Kati

ubunifu wa kujieleza: Utangulizi wa Hati miliki na Haki Zinzohusiana za Biashara Ndogo na za Kati

Kugundua Baadaye: Utangulizi wa Hati miliki kwa Biashara Ndogo na za Kati

World Intellectual Property Organization
34, chemin des Colombettes
P.O. Box 18
CH-1211 Geneva 20
Switzerland

Tel: +41 22 338 91 11
Fax: +41 22 733 54 28

To contact WIPO's External Offices
visit www.wipo.int/about-wipo/en/offices

© WIPO, 2022

Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

The CC license does not apply to non-
WIPO content in this publication.

Cover: Getty Images / © Narcis Grigore,
© Frans Lemmens; unsplash.com /
© Helen Shi, © Rohit Arora

DOI: 10.34667/tind.46500